

خبر

در ۲ سال گذشته

سالی ۷۰۰ هزار فرصت شغلی در کشور ایجاد شد

● **ایرنا:**عضو مجمع روحانیون مبارز گفت دولت یازدهم با همه تنگنایهای مالی در دو سال گذشته هر سال نزدیک به ۷۰۰ هزار فرصت شغلی خالص ایجاد کرد؛ درحالی‌که پیش‌ازاین با ۷۰۰ میلیارد دلار پول سالانه ۱۴ هزار فرصت شغلی خالص ایجاد شده بود.ججت‌الاسلام‌والمسلمین مجید انصاری افزود؛ ما باید سالانه حدود ۹۵۰ هزار تا یک میلیون شغل ایجاد کنیم، این شغل آرامش می‌خواهد. با دعواکردن، با دنیا قهرکردن و درگیرشدن شغل ایجاد نمی‌شود. ما در آغاز راه هستیم، مردم مشکلات معیشتی دارند. این دولت با کاهش تورم از ۴۰ درصد به هشت درصد ارزش پول ملی را تقویت کرده است.

ساکنان فازهای ۸ و ۱۱ پردیس کلید گرفتند

● **ایسنا:** دیروز هزارو ۱۷۵ واحد مسکن مهر در شهر جدید پردیس افتتاح و به متقاضیان تحویل داده شد.صبح دیروز با حضور اصغری مهرآبادی، قائم‌مقام وزیر راه‌وشهرسازی، در امور مسکن مهر، ۸۸۵ واحد در فاز ۱۱ و ۲۹۰ واحد در فاز ۸ تحویل متقاضیان مسکن مهر پردیس شد.

برگزاری اولین مناقصه نفتی ایران بعد از انتخابات

● **ایسنا:**مدیرعامل شرکت ملی نفت ایران درباره زمان برگزاری نخستین مناقصه نفتی ایران گفت: این مناقصه بعد از انتخابات ریاست‌جمهوری ایران برگزار خواهد شد.علی‌کاردر توضیح داد: چند شرکت بین‌المللی اظهار تمایل کردند که شرایط آنها بررسی شد و مورد تایید قرار گرفت. چند شرکت دیگر نیز بعد از اظهار تمایل شرکت‌های قبلی تمایل خود را اعلام و پیشنهاد خود را ارائه کردند که پیشنهاد آنها در کمیته فنی در حال بررسی است.

دعوت اتاق ایران برای حضور در انتخابات

● **ایرنا:** اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران با صدور اطلاعیه‌ای از فعالان اقتصادی و سایر اقشار جامعه برای حضور در انتخابات پایان هفته جاری دعوت کرد.

رونمایی از سایت مرکز خدمات سرمایه‌گذاری اتاق تهران

● **ایرنا:** سایت مرکز خدمات سرمایه‌گذاری اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی تهران دیروز رونمایی شد.«فریال مستوفی»، عضو هیئت نمایندگان اتاق تهران، گفت: دسترسی به اتاق‌های بازرگانی سراسر کشور برای معرفی فرصت‌های منطقه‌ای و همچنین دسترسی به بیش از ۵۰ هزار عضو در این اتاق‌ها، با راه‌اندازی این سایت امکان‌پذیر شد.

در دولت‌یازدهم

حقوق کارکنان دولت ۱۰ درصد افزایش داشته است

● **ایرنا:** معاون رئیس‌جمهوری و رئیس سازمان امور اداری و استخدامی گفت: سال ۹۲ متوسط حقوق کارکنان دولت یک‌میلیون و ۴۷۰ هزار تومان بود که درحال‌حاضر این رقم دومیلیون و ۹۷۰ هزار تومان است که حدود ۱۰۱ درصد افزایش در پرداختی به کارکنان دولت در چهار سال گذشته را نشان می‌دهد. جمشید انصاری عصر دوشنبه در نشست خبری در کرمان افزود: حداقل حقوق کارکنان دولت در سال ۹۲، ۴۹۰ هزار تومان بود و درحال‌حاضر یک‌میلیون و ۳۵ هزار تومان است که رشد ۱۱۰ درصدی در حداقل حقوق کارمندان دولت را نشان می‌دهد.وی بیان کرد: سال ۹۲ حداقل حقوق بازنشستگان ۴۹۰ هزار تومان بود و ا‌امسال حداقل به یک‌میلیون و ۱۵۰ هزار تومان رسیده و باید برنامه دولت برای حقوق بازنشستگان هر سال افزایش مضاعفی داشته باشد تا فاصله دریافتی بازنشستگان و کارکنان دولت کاهش پیدا کند.

سومین اطلاعیه ستاد مبارزه با قاچاق کالا و ارز

● **ایرنا:** ستاد مبارزه با قاچاق کالا و ارز پس از تکرار ادعاهای خلاف واقع برخی از کاندیداها درباره آمار حجم قاچاق، برای سومین‌بار در نامه‌ای خواستار احترام به قانون و پرهیز از خلاف‌گویی و سیاه‌نمایی علیه نظام شد.

تهیه دستورالعمل مبارزه با پول‌شویی و تأمین مالی تروریسم

● **ایلنا:** رئیس کل بانک مرکزی از تهیه دستورالعمل مبارزه با پول‌شویی و تأمین مالی تروریسم خبر داد و گفت: این دستورالعمل در جلسه این هفته شورای پول و اعتبار مطرح و در صورت تصویب به بانک‌ها ابلاغ می‌شود. وی خاطرنشان کرد: البته بانک‌ها از قبل هم اقداماتی دراین‌باره انجام داده‌اند.

کا جرا هواره

اقتصاد، دستمایه سیاستمداران

برای حکمرانی می‌شود؟

دولت‌هایی که در تاریخ جهان تشکیل شده‌اند در دو تقسیم‌بندی کلی قرار می‌گیرند. یکی، دولت‌های «طبیعی» یا دسترسی محدود» که دسترسی‌ها را محدود می‌کنند و دیگری، دولت‌های «دسترسی باز» که در واقع دولت‌های دموکراتیک امروز هستند. دسترسی باز به این معنی است که همه افراد و اقشار به تمام امکانات اجتماعی، اقتصادی، سیاسی به‌صورت برابر دسترسی دارند. برای نمونه، فرض کنید آقای اوباما که فرزند یک آفریقایی است و به آمریکا آمده، رنگین‌پوست هم هست، دسترسی دارد که بتواند رئیس‌جمهور شود. در دسترسی محدود، این امکان برای همه نیست. آنجا برای افراد مواضعی ایجاد می‌کنند و فقط بعضی‌ها می‌توانند از امکانات بهره‌مند شوند. آن هم شرایط خاصی دارد. برای دسترسی به برخی مقامات، فوق‌العاده دسترسی محدود است و در بعضی مقامات، کمی دسترسی بازتر است. برای همه این دسترسی وجود ندارد که با شایستگی مشابه، توقع داشته باشند رئیس قوه شوند، بلکه حتماً باید در گروه حامیان خاص راتی یک جمعیت خاص باشند تا مورد تأیید قرار بگیرند و به چنین سمتی دست یابند. بحث برمی‌گردد به اینکه چطور می‌شود دولت‌های طبیعی یا دولت‌هایی که دسترسی محدود ایجاد می‌کنند و نمی‌گذارند همه‌کس در اقتصاد به همه‌چیز دسترسی داشته باشند و هم در سیاست. یعنی هم بازار سیاسی محدود و بسته است و هم در بازار اقتصادی به‌ویژه در بخش‌هایی که بسیار درآمزااست، فعالیت‌ها غیرقانونی و محدود و بسته است. شاهدیم دستفروش‌ها می‌توانند با هم رقابت کنند اما در برج‌سازی این امکان فراهم نیست، باید به یک گروه رانتی خاصی تعلق داشته باشید تا بتوانید زمینی را در جایی خاص پیدا کنید و با ارتفاع خاصی را بسازید. کار هرکسی نیست. یا در مثالی دیگر، هرکسی نمی‌تواند بانک داشته باشد، فقط گروه‌های خاصی می‌توانند بانک داشته باشند و از امتیازات بانک که اموال ملی در آنجاست، بهره‌برداری کنند. در تاریخ، عمده دولت‌ها، دولت‌های طبیعی بوده‌اند. این دولت‌ها وقتی تشکیل می‌شوند باید چند ویژگی ذاتی داشته کنترل کنند. عمده این ویژگی‌ها، خشونت است. باید ایجاد نظم کنند، قانون ارائه دهند و برای این کارها به پول احتیاج دارند و اینجاست که وارد حوزه اقتصاد می‌شوند. در حالی‌که اینها به صورت سلامت بخواهند این کار را بکنند، شرایط به این‌گونه مطرح است، اما گروهی‌که نامش دولت است و سازمان دولت تلقی می‌شود، منافع گروهی و فردی دارد. از امتیازاتی که دارند هم به‌صورت سازمانی برای منافع گروهی‌شان استفاده می‌کنند و هم برای منافع فردی، این، رانت‌خواری است. یعنی دست دیگران را روی دارایی‌هایی که قیمت مناسبی دارند، می‌بندند و ممنوعیت ایجاد می‌کنند و در مقابل دست‌عده‌ای را می‌دهند. مثلاً برای هرکسی مقدور نیست که وثیقه ۷۰۰میلیون تومانی را در بانک بگذارد و ۱۰میلیارد تومان وام بگیرد. این دسترسی برای همه نیست. دست کسانی باز است که جزء طبقه فرادستان و جزء حامیان درجه یک، دو و سه دولت حاکمه هستند و دولت حاکمه هم برای اینکه اینها را در کنار خود داشته باشد، دستانش را برای این کار باز می‌گذارد. همان‌طور که گفتیم، کلاً برای اینکه اینها را در کنار خود داشته باشد، دستانش را برای این کار باز می‌گذارد.
همان‌طور که گفتیم، کلاً برای اینکه اینها را در کنار خود داشته باشد، دستانش را برای این کار باز می‌گذارد. همان‌طور که گفتیم، کلاً

به قانون دسترسی ندارند. در مقابل، طبقات ضعیف هم چون دسترسی ندارند و محدودیت دارند و نمی‌توانند به خواسته‌هایشان برسند و می‌بینند امواشان هدر می‌رود، دست به اقدامی می‌زنند که به «سلاح ضعفا» معروف است. یعنی کم‌کاری، نافرمانی‌های مختلف مدنی در هر جا که ممکن است، بی‌توجهی به دستورات دولت، بی‌علاقگی به انجام وظیفه، تمارش در سر کار و کارشکنی. بیکاره می‌بینند با حجم نیروی انسانی در دستگاه بوروکراسی روبه‌رو هستند که قاعدتاً یک‌سوم این تعداد، برای مسائل اداری و بوروکراتیک کفایت می‌کرد، اما بیش از اندازه نیروی کار دارید ولی کار انجام نمی‌شود و اینجاست که برای هرکسی مقدور نیست که وثیقه ۷۰۰میلیون تومانی را در بانک بگذارد و ۱۰میلیارد تومان وام بگیرد. این دسترسی برای همه نیست. دست کسانی باز است که جزء طبقه فرادستان و جزء حامیان درجه یک، دو و سه دولت حاکمه هستند و دولت حاکمه هم برای اینکه اینها را در کنار خود داشته باشد، دستانش را برای این کار باز می‌گذارد. همان‌طور که گفتیم، کلاً

به قانون دسترسی ندارند. در مقابل، طبقات ضعیف هم چون دسترسی ندارند و محدودیت دارند و نمی‌توانند به خواسته‌هایشان برسند و می‌بینند امواشان هدر می‌رود، دست به اقدامی می‌زنند که به «سلاح ضعفا» معروف است. یعنی کم‌کاری، نافرمانی‌های مختلف مدنی در هر جا که ممکن است، بی‌توجهی به دستورات دولت، بی‌علاقگی به انجام وظیفه، تمارش در سر کار و کارشکنی. بیکاره می‌بینند با حجم نیروی انسانی در دستگاه بوروکراسی روبه‌رو هستند که قاعدتاً یک‌سوم این تعداد، برای مسائل اداری و بوروکراتیک کفایت می‌کرد، اما بیش از اندازه نیروی کار دارید ولی کار انجام نمی‌شود و اینجاست که برای هرکسی مقدور نیست که وثیقه ۷۰۰میلیون تومانی را در بانک بگذارد و ۱۰میلیارد تومان وام بگیرد. این دسترسی برای همه نیست. دست کسانی باز است که جزء طبقه فرادستان و جزء حامیان درجه یک، دو و سه دولت حاکمه هستند و دولت حاکمه هم برای اینکه اینها را در کنار خود داشته باشد، دستانش را برای این کار باز می‌گذارد. همان‌طور که گفتیم، کلاً برای اینکه اینها را در کنار خود داشته باشد، دستانش را برای این کار باز می‌گذارد.
همان‌طور که گفتیم، کلاً

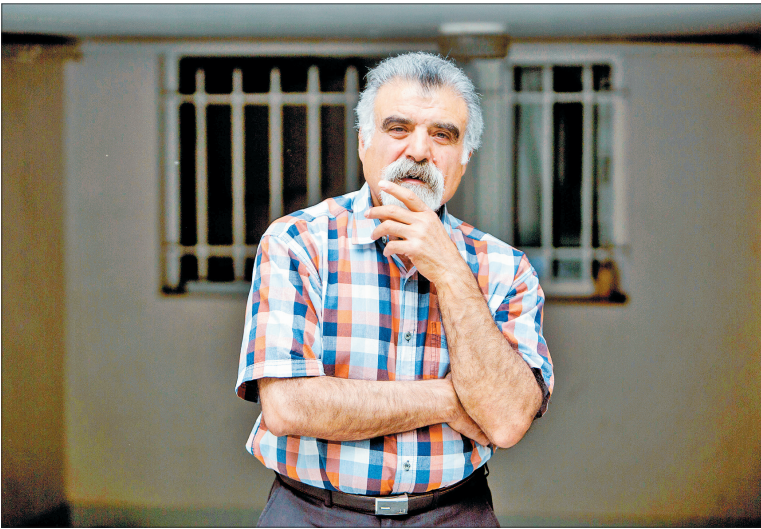
به قانون دسترسی ندارند. در مقابل، طبقات ضعیف هم چون دسترسی ندارند و محدودیت دارند و نمی‌توانند به خواسته‌هایشان برسند و می‌بینند امواشان هدر می‌رود، دست به اقدامی می‌زنند که به «سلاح ضعفا» معروف است. یعنی کم‌کاری، نافرمانی‌های مختلف مدنی در هر جا که ممکن است، بی‌توجهی به دستورات دولت، بی‌علاقگی به انجام وظیفه، تمارش در سر کار و کارشکنی. بیکاره می‌بینند با حجم نیروی انسانی در دستگاه بوروکراسی روبه‌رو هستند که قاعدتاً یک‌سوم این تعداد، برای مسائل اداری و بوروکراتیک کفایت می‌کرد، اما بیش از اندازه نیروی کار دارید ولی کار انجام نمی‌شود و اینجاست که برای هرکسی مقدور نیست که وثیقه ۷۰۰میلیون تومانی را در بانک بگذارد و ۱۰میلیارد تومان وام بگیرد. این دسترسی برای همه نیست. دست کسانی باز است که جزء طبقه فرادستان و جزء حامیان درجه یک، دو و سه دولت حاکمه هستند و دولت حاکمه هم برای اینکه اینها را در کنار خود داشته باشد، دستانش را برای این کار باز می‌گذارد. همان‌طور که گفتیم، کلاً

به قانون دسترسی ندارند. در مقابل، طبقات ضعیف هم چون دسترسی ندارند و محدودیت دارند و نمی‌توانند به خواسته‌هایشان برسند و می‌بینند امواشان هدر می‌رود، دست به اقدامی می‌زنند که به «سلاح ضعفا» معروف است. یعنی کم‌کاری، نافرمانی‌های مختلف مدنی در هر جا که ممکن است، بی‌توجهی به دستورات دولت، بی‌علاقگی به انجام وظیفه، تمارش در سر کار و کارشکنی. بیکاره می‌بینند با حجم نیروی انسانی در دستگاه بوروکراسی روبه‌رو هستند که قاعدتاً یک‌سوم این تعداد، برای مسائل اداری و بوروکراتیک کفایت می‌کرد، اما بیش از اندازه نیروی کار دارید ولی کار انجام نمی‌شود و اینجاست که برای هرکسی مقدور نیست که وثیقه ۷۰۰میلیون تومانی را در بانک بگذارد و ۱۰میلیارد تومان وام بگیرد. این دسترسی برای همه نیست. دست کسانی باز است که جزء طبقه فرادستان و جزء حامیان درجه یک، دو و سه دولت حاکمه هستند و دولت حاکمه هم برای اینکه اینها را در کنار خود داشته باشد، دستانش را برای این کار باز می‌گذارد. همان‌طور که گفتیم، کلاً

علی رضاقلی در گفت‌وگو با «شرق» روند بروز و علل فساد در کشور را بررسی کرد

فروپاشی نهایی اقتصاد رانتی

رئییسی راحت‌تر و بی‌واهمه‌تر از احمدی‌نژاد می‌تواند تصمیم‌های غلط بگیرد

شرق، شکوفه حبیب‌زاده:«تیر خلاص به اقتصاد ایران»؛ «شک نکند با انتخاب این دو نفر (رئییسی و قالیباف) اوضاع اقتصاد ایران بدتر از زمان احمدی‌نژاد خواهد بود، چون اینها می‌توانند راحت‌تر و بی‌واهمه‌تر تصمیمات غلط بگیرند و این توان برای احمدی‌نژاد نبود»، سخناناش هشدارآمیزاست. علی رضاقلی، پژوهشگر و نویسنده کتاب‌های جامعه‌شناسی نخبه‌کشی و جامعه‌شناسی خودکامگی در گفت‌وگو با «شرق»، در حالی این‌گونه هشدار می‌دهد که معتقد است دوران احمدی‌نژاد یکی از دوره‌های پرفساد تاریخ ایران است و آن را با دوران مغول، سردمدار فساد در ایران قیاس می‌کند. هرچند این گفت‌وگو پیش از انصراف محمدباقر قالیباف از نامزدی در ریاست جمهوری، به نفع رئییسی انجام شده، اما فعالیت‌ها و وعده‌ها از سوی رئییسی به نمایندگی از هر دو نامزد اصولگرای حاضر و غایب، کم‌اان ادامه دارد. بر همین اساس است که این پژوهشگر تأکید می‌کند:«اگر در بازار سیاسی شفافیت وجود نداشته باشد، هزینه مبادله پایین نباشد، داوری مستقل هم در کنارش نداشته باشید، باید منتظر این اتفاق‌ها باشید که افراد کارشان را با دروغ پیش ببرند». رضاقلی در این گفت‌وگو که البته به دلیل ضیق وقت، به ویرایش نهایی از سسوی او نرسیده، به یکی از مهم‌ترین عارضه‌های تاریخی ایران هم اشاره می‌کند:«این یک عارضه تاریخی است که در تاریخ، همیشه دولت‌های ایران با آن درگیر بوده‌اند و همیشه هم این اتفاق، در نهایت موجب سقوط دولت‌های ایران می‌شد. در واقع اتلافی شکل می‌گیرد، دولت طبیعی تشکیل می‌شود و در بالا رانت‌خواری و فساد می‌شود، آرام‌آرام اعتبار و سرمایه‌های معتبر اجتماعی از بین می‌رود، بعد رانت از بین می‌رود، اعتقاد اولیه از بین می‌رود، رانت، متقاضیان رانت را سیر می‌کند و تمام اینها موجب می‌شود شبکه اتلاف که روزی قوی بوده و توانسته این وضعیت را نگه دارد، اکنون به صورت قوای گریز از مرکز، از دولت و هیئت حاکمه جدا شده و باعث افت توانمندی دولتمردان شود؛ در این شرایط در هر فرصتی که پیش ییابد، دولت فرو می‌ریزد».

به قانون دسترسی ندارند. در مقابل، طبقات ضعیف هم چون دسترسی ندارند و محدودیت دارند و نمی‌توانند به خواسته‌هایشان برسند و می‌بینند امواشان هدر می‌رود، دست به اقدامی می‌زنند که به «سلاح ضعفا» معروف است. یعنی کم‌کاری، نافرمانی‌های مختلف مدنی در هر جا که ممکن است، بی‌توجهی به دستورات دولت، بی‌علاقگی به انجام وظیفه، تمارش در سر کار و کارشکنی. بیکاره می‌بینند با حجم نیروی انسانی در دستگاه بوروکراسی روبه‌رو هستند که قاعدتاً یک‌سوم این تعداد، برای مسائل اداری و بوروکراتیک کفایت می‌کرد، اما بیش از اندازه نیروی کار دارید ولی کار انجام نمی‌شود و اینجاست که برای هرکسی مقدور نیست که وثیقه ۷۰۰میلیون تومانی را در بانک بگذارد و ۱۰میلیارد تومان وام بگیرد. این دسترسی برای همه نیست. دست کسانی باز است که جزء طبقه فرادستان و جزء حامیان درجه یک، دو و سه دولت حاکمه هستند و دولت حاکمه هم برای اینکه اینها را در کنار خود داشته باشد، دستانش را برای این کار باز می‌گذارد. همان‌طور که گفتیم، کلاً

به قانون دسترسی ندارند. در مقابل، طبقات ضعیف هم چون دسترسی ندارند و محدودیت دارند و نمی‌توانند به خواسته‌هایشان برسند و می‌بینند امواشان هدر می‌رود، دست به اقدامی می‌زنند که به «سلاح ضعفا» معروف است. یعنی کم‌کاری، نافرمانی‌های مختلف مدنی در هر جا که ممکن است، بی‌توجهی به دستورات دولت، بی‌علاقگی به انجام وظیفه، تمارش در سر کار و کارشکنی. بیکاره می‌بینند با حجم نیروی انسانی در دستگاه بوروکراسی روبه‌رو هستند که قاعدتاً یک‌سوم این تعداد، برای مسائل اداری و بوروکراتیک کفایت می‌کرد، اما بیش از اندازه نیروی کار دارید ولی کار انجام نمی‌شود و اینجاست که برای هرکسی مقدور نیست که وثیقه ۷۰۰میلیون تومانی را در بانک بگذارد و ۱۰میلیارد تومان وام بگیرد. این دسترسی برای همه نیست. دست کسانی باز است که جزء طبقه فرادستان و جزء حامیان درجه یک، دو و سه دولت حاکمه هستند و دولت حاکمه هم برای اینکه اینها را در کنار خود داشته باشد، دستانش را برای این کار باز می‌گذارد. همان‌طور که گفتیم، کلاً

به قانون دسترسی ندارند. در مقابل، طبقات ضعیف هم چون دسترسی ندارند و محدودیت دارند و نمی‌توانند به خواسته‌هایشان برسند و می‌بینند امواشان هدر می‌رود، دست به اقدامی می‌زنند که به «سلاح ضعفا» معروف است. یعنی کم‌کاری، نافرمانی‌های مختلف مدنی در هر جا که ممکن است، بی‌توجهی به دستورات دولت، بی‌علاقگی به انجام وظیفه، تمارش در سر کار و کارشکنی. بیکاره می‌بینند با حجم نیروی انسانی در دستگاه بوروکراسی روبه‌رو هستند که قاعدتاً یک‌سوم این تعداد، برای مسائل اداری و بوروکراتیک کفایت می‌کرد، اما بیش از اندازه نیروی کار دارید ولی کار انجام نمی‌شود و اینجاست که برای هرکسی مقدور نیست که وثیقه ۷۰۰میلیون تومانی را در بانک بگذارد و ۱۰میلیارد تومان وام بگیرد. این دسترسی برای همه نیست. دست کسانی باز است که جزء طبقه فرادستان و جزء حامیان درجه یک، دو و سه دولت حاکمه هستند و دولت حاکمه هم برای اینکه اینها را در کنار خود داشته باشد، دستانش را برای این کار باز می‌گذارد. همان‌طور که گفتیم، کلاً

به قانون دسترسی ندارند. در مقابل، طبقات ضعیف هم چون دسترسی ندارند و محدودیت دارند و نمی‌توانند به خواسته‌هایشان برسند و می‌بینند امواشان هدر می‌رود، دست به اقدامی می‌زنند که به «سلاح ضعفا» معروف است. یعنی کم‌کاری، نافرمانی‌های مختلف مدنی در هر جا که ممکن است، بی‌توجهی به دستورات دولت، بی‌علاقگی به انجام وظیفه، تمارش در سر کار و کارشکنی. بیکاره می‌بینند با حجم نیروی انسانی در دستگاه بوروکراسی روبه‌رو هستند که قاعدتاً یک‌سوم این تعداد، برای مسائل اداری و بوروکراتیک کفایت می‌کرد، اما بیش از اندازه نیروی کار دارید ولی کار انجام نمی‌شود و اینجاست که برای هرکسی مقدور نیست که وثیقه ۷۰۰میلیون تومانی را در بانک بگذارد و ۱۰میلیارد تومان وام بگیرد. این دسترسی برای همه نیست. دست کسانی باز است که جزء طبقه فرادستان و جزء حامیان درجه یک، دو و سه دولت حاکمه هستند و دولت حاکمه هم برای اینکه اینها را در کنار خود داشته باشد، دستانش را برای این کار باز می‌گذارد. همان‌طور که گفتیم، کلاً

مهم اجتماعی گرفته‌اند، مثل اعتماد اجتماعی، سرمایه اجتماعی و... وضع زمان پهلوی از نظر شاخص‌های یادشده بهتر بوده است. در آن دوران، آقای دکتر اسدی، پروژه‌ای را برای نظرسنجی از مردم اجرایی کردند و به این نتایج دست یافتند. همان پروژه را دوباره دکتر محسن گودرزی چند سال پیش پیاده کرد. در دوران اخیر و به‌ویژه بعد از احمدی‌نژاد، مفاسد اقتصادی خیلی بیشتر شده. آقای روحانی خیلی تلاش کرده جلوی فساد را بگیرد و تا اندازه قابل مقایسه‌ای هم موفق بوده. قطعاً آقای روحانی تلاش زیاد کرده برای اصلاحات اقتصادی. **کا به‌صورت مشخص به دولت‌های بعد از انقلاب برگردیم، وضعیت چطور بود؟**

به نظر از این زاویه سالم‌ترین دولت، دولت زمان جنگ بود. بعد آقای هاشمی، اقداماتی در زمینه تعدیل ساختاری کرد که به اقتصاد خیلی صدمه زد؛ این اقدام او به‌ویژه دست‌گروه‌های دارای قدرت چانه‌زنی را در اقتصاد باز کرد. سابقه تاریخی ایران و دیگر کشورها نشان می‌دهد این کار برای اقتصاد و سیاست کشورها خیلی مضر است. در دولت اصلاحات هم به اندازه‌ی که که توان و امکان داشت، دولت تلاش کرد سروسامانی به وضعیت بدهد؛ اما اختیاراتش به‌صورت مشخص، محدود بود. هم نیمی از اقتصاد در اختیارش نبود، هم اینکه نمی‌توانست هر کاری می‌خواهد انجام دهد.

کا دولت‌های دیگر توانستند هرکاری خواستند انجام دهند؟

دولت آقای احمدی‌نژاد آمد که هنوز مشخص نیست حجم عظیم دلارهای نفتی را چه کرده. گهگاهی خبرهایی از چندهزارمیلiardی منتشر می‌شود که اموال مردم را با توصیه یا بی‌توصیه برده‌اند. با توجه به آنکه تاریخ ایران را به‌خوبی بررسی کرده‌ام، با خاطرجمعی می‌گویم دوران آقای احمدی‌نژاد یکی از پرفسادترین دوره‌های تاریخی ایران است. علاوه بر این اگر آقای رئیسی و قالیباف روی کار بیایند، احتمالاً دوران خوبی نخواهد بود.

مفاسد اقتصادی فوق‌العاده زیادی در دستگاه مغول رخ داد که سبب شد با وجود همه خون‌ریزی‌هایی که داشتند، نتوانند بیش از ۱۲۰ سال دوام بیاورند و فروپاشند. در این باره در کتاب تاریخ مبارک غازی به قلم رشیدالدین فضل‌الله که نخست‌وزیر غازان بود می‌توانید بیشتر بخوانید. در این کتاب جزئیات بیشتری از آن فسادها به نگارش درآمده است.

کا اگر بخواهیم مقایسه کنیم مغول چند برابر قاجار آلوده به فساد بود؟

نمی‌توانیم برآورد کنیم؛ اما فساد مغول خیلی بیشتر بود.

کا با این اوصاف دوران احمدی‌نژاد رکورد آنها را هم شکسته است؟

همین‌طور است، اگر بخواهید مقایسه کنید آقای روحانی تلاش کرده به اندازه امکاناتی که در اختیار دارد، کار کند، هرچند اختیارات چندانی برای برخورد با فساد در اختیار ندارد. همین‌الان تمام تریبون‌ها، پایگاه‌ها، کانال‌های تلویزیونی و ... علیه آقای روحانی است؛ برای نمونه، معدنی که به‌تازگی در آزادشهر فروخت، آقای روحانی از آنجا بازدید کرد. یک عده افراد ناشناخته با سنگ به ماشین او حمله کردند که معدن‌کاران می‌گفتند ما نبودیم. تصور کنید گروه‌های فشار چنین بلایی سحر خدوریدی می‌کنند رئیس‌جمهور بیاورند؛ این توانایی او به‌عنوان رئیس‌جمهور تا این حد است، تا این حد، کم امکان، اما با این اوصاف توانسته روایت بین‌الملل را از حالت فوق‌العاده خطرناک خارج کند و به مردم آرامشی دهد که فردا کسی قرار نیست شما را بمباران کند. در صلح را با جامعه جهانی تا حدی باز کرده. اقتصاد را به نسبت امکانات سامان داده. مراد کشور به گفته اقتصاددانان، تقریباً خرج حقوق کارمندان و یارانه‌ها می‌شود و پولی ندارد که در زیرساخت کار کند و بتوانید شغل ایجاد کنید و از فقر جلوگیری کنید. باید خشونت کنترل شود، آرامش و نظم و حقوق مالکیت کارآمد باشد تا تولید شکوفا شود. آن‌را قبل تولید شکوفا، یعنی در سر کار ببرید، مالیات بگیرید تا کشور سامان یابد. بخشی از اینها به دوش پول نفت افتاده که آن هم تازه به حالت قبل از تحریم برگردانده شده؛ به نظر حملاتی که به دولت آقای روحانی می‌شود بی‌انصافی است. جاهایی هم شاید امکانات رسیدگی نداشته باشد یا نتواند؛ یعنی لازم باشد و نتواند.

کا یکی از گزینه‌های مورد بررسی در فساد، دروغ و فریب است؛ الان به‌صورت پررنگ می‌بینیم نامزدهای انتخاباتی در این زمینه مانور می‌دهند و اظهارات خلاف واقع دارند؛ برای مثال آمارسازی می‌کنند یا وعده‌هایی می‌دهند که به‌هیچ‌عنوان امکان‌پذیر نیست. مثلاً آقای رئیسی می‌گوید پول قاجار را بردارم و شغل ایجاد کنم. وعده‌های غیرعملی تا چه حد می‌تواند نشانه‌هایی از فساد در آینده باشد؟

اگر بازار سیاسی غیرشفاف باشد، هزینه مبادله در بازار سیاسی سنگین باشد و داوری مستقل نداشته باشیم، دروغ‌ها و تهمت‌شلیع می‌شود، هرکسی سعی می‌کند با دروغ و سخنان غیرواقع رقیبش را از میدان به در کند و مشتری‌های بیشتری را برای رای‌دادن جلب کند. امروز می‌گوید من یارانه را سه‌برابر می‌کنم، اینکه از چه منبعی این کار را خواهد کرد، معلوم نیست. چون این کار ظاهراً یک راه‌حل بیشتر ندارد و آن، چاپ اسکناس بدون پشتوانه است، این اقدام قطعاً اقتصاد را به مرحله ورشکستگی می‌رساند.

ادامه در صفحه ۵

یادداشت

دولت برجام؛ میراث انقلابیون خردگرا

● **۱.** نکته کلیدی نخست: «برجام انتخاب بین عقلانیت و احساس‌گرایی بوده است و نه انتخابی بین انقلابی‌گری و غیرانقلابی‌گری»
• موارد توضیحی و آماری نکته کلیدی اول:
- برخلاف منتقدان دولت، حقوق و تکالیف ج.ا. ایران در برجام ناشی از عدول از ارزش‌های انقلابی نبوده بلکه مکانیسمی ندارد بلکه خود مانعی در برابر آن است. برخلاف آن، رویکرد عقلانی مبتنی بر (الف) تحلیل شرایط، (ب) ارزیابی مقدرات و امکانات در دسترس و (پ) ارزیابی واقع‌بینانه از محدودیت‌های داخلی و خارجی، سعی در «تحقق بیشینه با کمترین هزینه خارج ملی» دارد.
- برجام مکانیسمی برگرفته از این رویکرد عقلانی است که:

- حق غنی‌سازی ج.ا. ایران را عملاً و مکتوب در یک سند رسمی به‌رسمیت شناسانده، درحالی‌که غربی‌ها حاضر به شناسایی این حق برای هیچ دولت دیگری در NPT به صورت تصریح‌شده و مکتوب نیستند. به‌همین‌دلیل است که در مقدمه سند برجام قید شده است «ترتیب‌ات مندرج در این سند بین ایران و ۵+۱ برای هیچ کشور دیگری قابل تسری نمی‌باشد».
- رویکرد عقلانی تحریم‌ها را به‌عنوان یکی از موانع شکوفایی پتانسیل‌های داخلی و بهره‌برداری از امکانات خارجی الف- در کوتاه‌مدت بی‌اثر کرده (تعلیق) و ب- مهم‌تر از آن به ایجاد مکانیسمی برای لغو دائمی آنها اقدام کرده است که مثلاً بعد از هشت سال با تأیید نهادهای نظارتی بین‌المللی و تصویب پروتکل الحاقی در مجلس محترم شورای اسلامی، طرف مقابل به لغو تحریم‌ها اقدام کند.

- رویکرد عقلانی توانست اقدام بی‌سابقه‌ای در حوزه دیپلماتیک کند و برای اولین‌بار، کشوری از فشارهای تحریمی فصل‌هفتمی بدون جنگ یا تغییر رژیم خارج شد.

- تحریم‌ها مطابق ارزیابی‌های داخلی و خارجی نظیر مرکز خدمات پژوهشی گنگره ایالات متحده بین سال‌های ۲۰۱۲ تا ۲۰۱۵ معادل ۲۶۶ میلیارد دلار ضرر اقتصادی مستقیم و عدم‌النفع بر ج.ا.اسلامی ایران داشته است.

- الگوی عقلانی معتقد است تحریم‌ها زمانی علیه ایران اتفاق افتاد که «شکوفایی داخلی و ارتباط متقابل با جهان» در «حالت موازنه منفی علیه ایران» بوده است. یعنی میزان وابستگی ایران به جهان بسیار بیشتر از نیاز جهان به ایران بوده است. ازهمین‌رو، الگوی عقلانی معتقد است «راحل بلندمدت عدم بازگشت تحریم‌ها» (Snap Back) در شکوفایی داخلی و ارتباط متقابل اقتصادی و سیاسی/اجتماعی با جهان است. برجام، با لغو موانع شکوفایی داخلی، در حقیقت بازگشت تحریم‌ها را برای همیشه دشوار و به‌رهنه می‌کند.

- راهکار آینده اقتصاد و سیاست ج.ا. ایران، بازگشت از مسیر رویکرد عقلانی و بازگشت به عوام‌گرایی احساسی و انقلابی‌نما نیست، بلکه تداوم مؤلفه‌های زمینه‌ساز شکوفایی است.

۲. نکته کلیدی دوم: تدریجی‌بودن آشکارشدن نتایج اقدامات اصلاحی/ترمیمی: نکته مورد سوءاستفاده منتقدان دولت

• موارد توضیحی و آماری نکته کلیدی دوم:
- تجربه بازگشت‌های اقتصادی بزرگ نظیر بازسازی اقتصادی بعد از بحران ۱۹۲۹، دهه ۱۹۷۰ و ۲۰۰۸ نشان می‌دهد که بازسازی و ترمیم بحران‌های اقتصادی بزرگ بسته به شدت و عمق بحران اقتصادی در بازه‌های زمانی پنج تا هشت سال ساختار اقتصادی را بازه‌های زمانی پنج تا هشت سال امکان‌پذیر است.

- تورم ۴۰درصدی، رشد منفی ۶٫۸ درصد، بحران نقدینگی و حجم پول محیط کسب‌وکار نامناسب در رتبه‌های بالای جهانی، محدودیت‌های مالی، بانکی و اقتصادی، زیرساختی خارجی، ناتوان‌سازی بخش خصوصی با اجرای ناقص اصل ۴۴، بالا بردن مصنوعی توقعات اجتماعی، ضعف شدید سرمایه اجتماعی با تمایزبخشی‌های اجتماعی و سیاسی نابجا و مخرب، بحران‌های ملموس محیط‌زیستی، آستانه ورشکستگی نهادهای مالی و صنعتی و رکود تورمی همگی نشان می‌دهد بحران‌های بعد از ریاست‌جمهوری دولت یازدهم بحران بزرگ و ساختاری بوده که به دلیل (الف) شدت بحران، (ب) چندلایه‌بودن بحران‌ها و برهم‌کنشی بحران‌های اقتصادی، سیاسی و اجتماعی و محیط‌زیستی، (پ) خودمحوره‌انه‌بودن سیستم مدیریت بحران نشان می‌دهد بحران‌های به ارث گذاشته‌شده برای دولت یازدهم، عمیق‌ترین بحران تاریخ ج.ا. ایران بوده است که حتی از بحران بازسازی بعد از جنگ نیز بزرگ‌تر است. حداقل در دوره بعد از جنگ، شدت تحریم‌های بین‌المللی به میزان سال ۱۳۹۲ نبود یا تفاهم سیاسی نخبگان و اعتماد اجتماعی به سیستم بیشتر از سال ۹۲ بود.

ادامه در صفحه ۵